

REDACCIO:

Josep PALLACH
32, av. de la République,
MONTGERON (S. et O.)

ADMINISTRACIO:

M. MIQUEL
26, rue des Potiers — Toulouse (H.-G.)

C. Ch. Postaux : 1792-75 - Toulouse *Preu de l'exemplar: 20 francs.*

Suscripció l'any: 250 francs.

FEDERACIO
DEMOCRACIA
SOCIALISME

Endavant

ORGAN CENTRAL DEL MOVIMENT SOCIALISTA DE CATALUNYA

A PERPINYA, CAPITAL DE LA CATALUNYA EXILIADA

EL CONGRES DELS SOCIALISTES CATALANS FIXA LES POSICIONS DEL M. S. DE C.

- * EL M. S. DE C. RATIFICA EL DOCUMENT SIGNAT A PARIS PER LES FORCES DEMOCRATIQUES.
- * DEFENSA L'INSTAURACIO A CATALUNYA D'UN REGIM PROVISIONAL DE GOVERN QUE PERMETI AL NOSTRE POBLE D'EXPRESSAR LA SEVA VOLUNTAT.
- * EL RESTABLIMENT DEMOCRATIC HA D'ESSER L'INICI DE L'OBRA DE RECONSTRUCCIO SOCIAL, PROPUGNADA PER LES FORCES SINDICALS OBRERES I PEL M. S. DE C.
- * CATALUNYA SERA EL MOTOR DE L'EXPANSIO ECONOMICA PENINSULAR POSANT-LA EN CONDICIONS DE PARTICIPAR A LA NOVA EUROPA.

«L'ACCIO DE PREPARACIO I ESTUDI, PARAL-LELA A LA D'ORGANITZACIO I PROPAGANDA CONSTITUEIX AVUI UNA ESSENCIAL PREOCUPACIO DEL NOSTRE PARTIT».

«EL MOVIMENT SOCIALISTA DE CATALUNYA CREU QUE ES ESSENCIALMENT EN L'ACCIO POPULAR QUE RESIDEIXEN LES FORCES CAPACES D'AFEBLIR I DESTRUIR LA DICTADURA».

EL CONSELL DE COORDINACIO DEL MOVIMENT SOCIALISTA DE CATALUNYA, REUNIT A PERPINYA DURANT ELS DIES 11 I 12 D'AGOST, HA ESTUDIAT L'ACTUAL SITUACIO POLITICA CATALANA, ESPANYOLA I INTERNACIONAL, I FA PUBLICA LA SEVA APRECIACIO DEL MOMENT PRESENT I DE L'ACCIO QUE ES PROPOSA DESENVOLUPAR, EN LA SEGUENT

DECLARACIO POLITICA

1. — LA CRISIS DEL REGIM DE DICTADURA I EL DOCUMENT SIGNAT A L'EXILI. — Durant aquest any s'han accentuat considerablement els factors de crisi del règim franquista, que denunciàvem l'any passat. La situació econòmica ha empitjorat regularment, provocant constants augments de preus que han fet encara més miserable la situació dels treballadors. La crisi política que corca un règim que no té ni pot tenir esdevenidor, s'ha manifestat obertament al carrer amb l'acció de les noves generacions universitàries i amb la magnífica demostració ciutadana de Barcelona, que Madrid, Sevilla i altres ciutats d'Espanya secundaren.

Personalitats importants de l'Interior, conegudes algunes per llur tendència dretana, enviaren a l'Exili unes propostes i unes hipòtesis institucionals, que motivaren una resposta signada per la gairebé totalitat de les forces polítiques i sindicals de l'emigració, espanyoles, basques i catalanes, les quals reclamen conjuntament l'instauració a Espanya d'un règim provisional de govern que —previ el restabliment de les llibertats democràtiques— doni la paraula al poble i acati les seves decisions.

El Moviment Socialista de Catalunya, que ha signat aquest document, ratifica el seu contingut de rel profundament democràtica i declara que és únicament en aquesta perspectiva que pot trobar-se una sortida pacífica i ordenada als terribles perills que menacen la societat espanyola, després del anys de desgovern d'un règim corromput que les recents mesures del general Franco i de l'Opus Dei voldrien perpetuar.

El Moviment Socialista de Catalunya creu que és essencialment en l'acció popular que resideixen les forces capaces d'afeblir i destruir la dictadura. La desobediència civil, disciplinada i conscient, com ho fou la de primers d'any a Barcelona i sabent conjuminar totes les classes de la population, constitueix una de les formes millors d'aquesta acció, que ha de saber-se produir i coordinar, en les diverses ciutats de la península amb una voluntat d'oposició contra la qual res no poden els instruments coercitius del règim.

El nostre Partit s'esforçarà de mantenir-se a l'avantguarda d'aquesta lluita pel triomf de la llibertat i de la dignitat ciutadana, fent tot el possible per

a conduir-la a una gesta que sigui decisiva.

2. — L'AFFIRMACIO DE LES LLIBERTATS CATALANES. — La signatura del Document de París, que respon a una comuna posició democràtica de les forces de la península, és una acció política que ha de garantir també els drets de Catalunya, els quals han d'ésser proclamats clarament per les forces catalanes, unides en una comuna reivindicació.

El M. S. de C. defensa en aquesta etapa de transició, l'instauració a Catalunya d'un règim provisional de govern, que restableixi les llibertats democràtiques i permeti al nostre poble d'expressar les seves determinacions, tant pel que fa al contingut de les seves reivindicacions pròpies com a l'enfocament general de les relacions peninsulars, que nosaltres volem que siguin federals.

En aquesta lluita, els aliats del poble de Catalunya, igual que del d'Euzkadi que presenta reivindicacions similars, han d'ésser les forces obreres i democràtiques de la península amb les quals mantenim una comuna posició.

Es aquesta la bona doctrina democràtica.

DECLARACIO POLITICA DEL M.S.deC.

tica que ja fa anys defensen els socialistes: els grups polítics i sindicals de Catalunya que actuem a l'exili, els sectors organitzats d'opinió democràtica que lluiten a l'interior tenim una missió essencial, després de vint anys de dictadura: donar la paraula al poble, deixar-lo expressar lliurement, sense que res ni ningú pugui atribuir-se cap representació exclusiva. Ja sigui en nom d'uns drets que s'haurien de revalidar, o d'uns extremismos verbals que han mancat sempre de l'assentiment popular.

2. — L'OBRA DE RECONSTRUCCIO SOCIAL I POLITICA. L'ACCIO DEL MOVIMENT OBRER DE CATALUNYA.

— Els socialistes catalans creiem que l'acord de les forces sindicals U.G.T. i C.N.T. és fonamental perquè l'obra de restabliment democràtic sigui també l'inici de la gran tasca de reconstrucció social. Es per això que el nostre partit ha cercat sempre, i continuarà cercant, l'estreta aliança dels organismes obrers de Catalunya. Els problemes del nostre poble —estretament solidaris dels de la resta de la península— no poden trobar una solució justa sense la participació activa de les forces sindicals. Lliurement organitzades i mestresses de llurs decisions, al plantejament i realització d'un **PLA GENERAL** de reivindicacions socials, econòmiques i polítiques, que sigui capaç d'obtenir la superació de la guerra civil i de la misèria actual, bo i iniciant les reformes d'estructura que han de multiplicar la riquesa i augmentar el benestar.

En el moment oportú, la classe treballadora catalana i les seves organitzacions democràtiques, la U.G.T., la C.N.T., el Moviment Socialista de Catalunya, hauran de saber emprendre aquest esforç difícilíssim en una situació que no serà gens planera. Caldrà saber movilitzar les energies del nostre poble i interessar a aquesta acció la menestralia i la pagesia catalana, que continuen essent fermes puntals del sentiment de llibertat. Renovar i millorar tots els aspectes de la vida catalana: econòmic i cultural, social i intel·lectual. Aquesta és la feina històrica que ens pertoca acomplir a partir de les més simples cèl·lules del teixit social — els municipis, els llocs de treball — fins a les més complexes, que bastirem amb el propi esforç.

4. — L'ACCIO EUROPEA: CATALUNYA, MOTOR D'UNA GRAN TRANSFORMACIO HISPANA.

— En el terreny internacional es presenta actualment pel nostre país, una de les darreres oportunitats per a incorporar-se al conjunt de pobles europeus, que actualment s'uneixen i preparen el món de demà. L'acció del franquisme i de l'Opus Dei tendeix a deixar la Península al marge de l'evolució econòmica, social i política de l'occident europeu per què els seus dirigents saben que tota integració menaça els privilegis d'unes castes que es nodreixen de la misèria general. Les guerres civils del segle XIX, excloueren Espanya de la gran expansió industrial burgesa; avui la perpetuació del « Moviment » l'apartaria definitivament del gran esforç de producció i de millorament social que les tècniques modernes i les noves estructures econòmiques possibiliten, i que han d'estar al servei de la comunitat.

Altres forces socials del nostre país haurien de desitjar, com les obreres, bastir una societat moderna que servis per altra cosa que per a llogar el territori a bases militars i per a exportar mà d'obra a bon preu. La burgesia cata-

lana sembla però resignar-se al paper que li assignen els amos de l'actual Estat espanyol: ésser el darrer puntal d'un règim que s'esfondra i que és incapaç de resoldre els problemes més urgents que té plantejats la nostra economia: sense divises per comprar les primeres matèries, sense mercats per a vendre els productes, sense possibilitats de millorar l'utilitatge i incapaç de competir amb els complexos industrials que sorgiran de l'integració econòmica europea.

Es a la classe obrera i a les forces populars que pertoca doncs aquesta tasca grandiosa: fer del nostre poble el motor de l'expansió econòmica de la península, posant-la en condicions de participar a la nova Europa. Tot això implica una decidida política de transformació agrària, i de mecanització del treball al camp, una voluntat audaç d'intervenir en la política general d'inversions i de propiciar una distribució de la renda nacional que obri possibilitats a l'expansió industrial, en aquestes etapes de transició que hauriem d'aprofitar ràpidament. O això, o esdevenir inexorablement un d'aquests països sots-desenvolupats del mitjà-orient que són els millors aliats del Caudillo.

El Moviment Socialista de Catalunya, conscient d'aquesta realitat, continuarà animant com ho ha fet fins ara, la formació europeista de les noves generacions universitàries i obreres de l'interior, propiciant l'estudi de solucions concretes als problemes que deurà resoldre el nostre país el dia que pugui enfocar lliurement aquesta acció.

5. — L'ESFORÇ DE FORMACIO SOCIALISTA.

— D'ençà de la seva naixença —força nova i renovadora de la democràcia catalana, filla de les pregones tradicions obreres que el socialisme català havia fecundat en una tasca obscura que ara fruita esplèndidament— el Moviment Socialista de Catalunya, ha dedicat una atenció preferent a la formació de les noves generacions catalanes. Ha estat una obra difícil i ingrata en la qual s'han esmerçat sense defallències els nostres companys de l'interior, assegurant també constantment la presència del Moviment a totes les tasques polítiques o sindicals de l'acció clandestina.

Avui el Moviment ocupa una plaça de responsabilitat en la vida política de Catalunya, a l'exili o a la clandestinitat, precursora de la que pertoca al socialisme en la societat democràtica que tant haurem contribuït a reconquerir i que sabrem defensar contra els seus adversaris. Aquesta situació, i l'intervenció preponderant de la joventut universitària i obrera en l'acció popular contra el règim, ens obliga a accentuar encara un esforç més necessari que mai. Cal enquadrar i preparar les noves promocions ciutadanes que refusen clarament la gran mentida del règim actual. Cal educar-les, tramentent-les-hi les expèriències de les velles generacions que no han deixat extingir la flama de la llibertat. Aquesta acció de preparació i estudi, paral·lela a la d'organització i propaganda, constitueix avui una essencial preocupació del nostre partit. El M.S.C. es disposa a fer-hi front procurant trobar les solucions adequades a la nostra manera d'ésser d'acord amb els principis i tàctiques del socialisme democràtic que avui afirma arreu del món la seva vigència renovada, enfront de totes les dictadures i lluitant per una societat millor.

UNA ENQUESTA DE «IBERICA»

Contestación del leader socialista de Cataluña Don Manuel SERRA i MORET

La revista «Iberica» que es publica a Nova York en edició anglesa i castellana publicava en el número de 15 de juliol darrer la resposta que el nostre company Serra i Moret havia donat al qüestionari que, com a altres personalitats en exili, li havia sotmès la susdita revista.

P.—¿Cómo concibe usted el futuro de España, política, cívica y económica-mente?

R.—Resulta difícil establecer una democracia sin la necesaria educación, ejercicio e identificación del pueblo en sus prácticas fundamentales. Cuando el proceso ha sido repetidamente interrumpido, como en España, la empresa deviene ardua, aunque no imposible. Téngase presente que la lucha no comenzó en 1936 sino a principios del pasado siglo y que el pueblo español no ha podido hacerse una idea cabal de lo que la democracia representa.

Por mi parte, me sentiría satisfecho si la liquidación del franquismo pudiera hacerse—todas las proporciones guardadas—como se hizo en Italia la liquidación del fascismo. España está más atrasada que Italia y carece de un partido demo-cristiano culto y civil como ha tenido Italia para establecer un cierto equilibrio entre las avanzadas sociales y los intereses retrógrados. En España el engrandecimiento eclesiástico y castrense se extiende hasta las masas populares. Sin embargo, el breve lapso republicano demostró a través de los muchos escollos, la viabilidad de la democracia española y permite creer que disponiendo de buenos conductores, España podría alinearse con los pueblos mejor formados cívicamente. Dependerá de la sacudida emocional que siga al derrumbe franquista y de la habilidad y firmeza de los llamados a suceder a la anarquía y al despotismo actuales.

P.—¿Cuál sería su fórmula para articular un programa de reconstrucción nacional?

R.—Si la evolución fuese pacífica y ordenada, lo primero que debería hacerse sería el restablecimiento del gobierno municipal con todos sus atributos mediante elecciones libres por sufragio universal. Igualmente y de inmediato debe proclamarse la libertad de sindicación a fin de restablecer el derecho y la conciencia de los trabajadores como clase, sin lo cual no es posible el desenvolvimiento económico y ciudadano. La autodisciplina del proletariado ha de ser la suprema garantía del régimen democrático futuro.

El restablecimiento de las autonomías, particularmente en Cataluña y Euzkadi, debe de ser simultáneo con la liberación de España. La consolidación del gobierno propio de esas dos nacionalidades es in-

dispensable a la estabilidad de la democracia peninsular.

Sin duda habrá necesidad de promulgar una nueva constitución, más breve, más objetiva y menos casuística que la de 1931, basada en el sistema federativo, respetando y alentando la personalidad municipal y regional, dando al individuo la noción clara de sus derechos y deberes, de la importancia de su independencia e iniciativa personal y de sus posibilidades como hombre libre y como miembro de la comunidad.

En cuanto a la economía española, como todas las demás, será el exponente del desenvolvimiento civil de la población y de su posición mental con respecto a la utilidad y valor del trabajo sin ayudas ni interferencias del extranjero. Esperar esa ayuda es una torpeza y pedir la es una infamia. El individuo o el pueblo que mendiga está irremisiblemente perdido. Es lo que ha hecho Franco y lo que da la medida exacta de la abyección a que ha conducido al país. España es más pobre con la ayuda americana que sin ella y será aun más pobre y desvalida cuando funcionen las bases.

Si se quieren ejemplos—que muchos abundan—miremos Saudi Arabia y los jardines de Riyadh en medio de la indigencia universal para medir la riqueza traída por la intervención extranjera. Es la misma riqueza que traía a España el oro de América construyendo El Escorial, los jardines de Aranjuez y demás posesiones reales en medio de la mayor depauperación que ha conocido el país. Véase en otro plano, la riqueza de Venezuela, con una Caracas monumental y sin producción agrícola o industrial para sostener una población exigua. No hay que confundir el fausto con la riqueza ni la barbarie con el bienestar.

Quiérase o no, la edificación económica de España es un problema de educación moral que tan sólo la democracia puede resolver. Sin grandes proyectos de reforma agraria, con el solo juego del régimen fiscal y el crédito público, pueden extirparse el feudalismo y el latifundismo que impiden el progreso y la producción. En economía se peca mucho de fantasía y milagrista literario. Los dinamarqueses, frente a los arenales que fueron sus granjas y jardines de hoy, no hicieron planes ni proyectos ostentosos, sino que se pusieron a trabajar humildemente, con lo cual aprendieron a trabajar inteligentemente, aumentando el rendimiento y la utilidad del trabajo. En Holanda, con el clima y el mar enemigos, han luchado individual y colectivamente, con éxito, multiplicando su población, aventajando a su antigua colonia, Java, que no lleva trazas

de emularla. Italia ha hecho y sigue haciendo en este sentido. No hablemos del ejemplo helvético, la lección más útil y elocuente de la historia.

La U.R.S.S. necesita un Gosplan porque su economía cerrada y centralizada necesita un orden preestablecido y una ruta para su burocracia monumental e inerte. Pero sus progresos no son fruto de la planificación global sino de las empresas perfeccionadas.

Consideramos prematuro que España ingrese en el mercado común europeo hallándose su producción en pañales y con una organización social viciosa y arcaica. Si hoy se exportan criadas y mineros, el mercado libre aumentaría la demanda. Puesta en sus rieles, España puede competir con los demás y sumarse entonces a toda combinación internacional que ensanche sus horizontes y acreciente sus aptitudes para la lucha económica y civil.

P.—¿En qué forma aspira a gobernar España el partido a que usted pertenece?

R.—Nosotros, los que formamos el *Moviment Socialista de Catalunya*, somos demócratas, republicanos, federalistas y socializantes. Parece superfluo fijar el alcance de la palabra socializante después de los ejemplos de Suecia, Noruega, Dinamarca, Gran Bretaña, Australia, Nueva Zelanda, y hasta el más reciente de la provincia de Saskatchewan en el Canadá. Es la orientación que se da a las corrientes económicas y a los actos de gobierno que, sin ahogar la economía libre, le dan sentido de comunidad social y de sana justicia distributiva.

P.—¿Cómo cree posible lograr la colaboración de los restantes españoles?

R.—La colaboración entre todos los españoles puede ser difícil de momento, particularmente con los que provocaron la guerra civil y han mantenido a España en un régimen cavernario. La tolerancia y la convivencia no dependen exclusivamente de nosotros, pero si se evitan competiciones demagógicas es posible que derechas e izquierdas lleguemos a un acuerdo sobre temas fundamentales.

P.—¿Qué estudios o trabajos ha realizado el grupo o partido a que pertenece usted durante estos últimos años?

R.—Varios son los estudios que ha realizado nuestro grupo, particularmente en el campo de la economía y del derecho social. Pero el estudio más concienzudo y tenaz ha sido el de interpretar a nuestro pueblo en su mentalidad, sus sentimientos, sus instintos, sus posibilidades y su actitud frente a un inmediato porvenir. Partimos del supuesto que no cre-

mos los exilados los llamados a determinar lo que ha de ser España y cómo ha de resolverse su emancipación y su estructuración social y política. El hecho de que nuestras ideas e iniciativas encuentren amplio eco en Cataluña no excluye la realidad de que serán los españoles de dentro de España los que decidirán lo que hay que hacer y cómo hacerlo.

P.—¿Qué forma de gobierno prefiere usted para España, y cómo espera y concibe que una mayoría suficiente de españoles la apoye sin necesidad de imponerla mediante procedimientos violentos?

R.—Es evidente que el retorno a la monarquía tiene escasos partidarios incluso entre los que se levantaron en armas contra la República. De hecho la monarquía existe nuestro que la dictadura de Franco es vitalicia y si posible fuera sería perpetua. Cambiar Franco por un Borbón no tiene más alcance que reconocer una dinastía, es decir, un paso hacia atrás. La permanencia de un régimen monárquico representa la permanencia del franquismo con todos los agravantes. Una monarquía republicana estilo nórdico, en España es imposible. Los monárquicos, empujando por los pretendientes a la corona, no tienen el menor interés ni saben nada de libertad ni derecho público; viven de espaldas al pueblo y en el mejor de los casos ejercerían un paternalismo anacrónico reñido con la civilidad y la ciudadanía.

En el supuesto que la monarquía sucediese a Franco y ofreciese algunos derechos democráticos, consideraríamos terminado el período de anomalía y lucharíamos dentro de España por la plenitud democrática y el progreso social en el cuadro de las nuevas instituciones. Las formas de gobierno no nos obsesionan, pero desde antiguo, en todas partes, el reconocimiento de la soberanía popular ha implicado la forma republicana de gobierno que es en definitiva la única legítima y aceptable.

P.—¿Cómo concibe las relaciones internacionales en este momento?

R.—Para que España esté en buenos términos con Europa y lo que se llama el mundo libre, no es necesario que tenga bases militares en su suelo ni que se incorpore a la O.T.A.N. Más que alianzas temporales y oportunistas, nos conviene confundirnos con Europa y formar parte de su compuesto político y económico y, sobre todo, de su espíritu, con el cual, si llegásemos a identificarnos, España habría perdido su triste singularidad y su complejo medieval o ante-Renacimiento.

EDITORIAL

MOLT BREUS PARAULES

AQUESTA edició del nostre periòdic va destinada gairebé exclusivament, a fer conèixer les posicions del M. S. de C., definides pel nostre Congrés o manifestades per la veu prestigiosa i autoritzada del company Serra i Moret, en la seva resposta a la revista americana «Ibèrica».

Poques vegades ens ha semblat tan inútil glosar uns acords o unes declaracions que són explícits. Voldríem dir únicament que ens semblen suficient resposta —i en tot cas n'hi haurà pas d'altre— als diversos comentaristes, no sempre ben intencionats, que va recollint el Moviment al llarg de la seva acció. Serà molt demanar-los que procurin llegir-nos per saber el que diem? Que es fixin en la nostra acció per saber el que fem?

Dit això, que va únicament dedicat als crítics de bona fe i que per tant no ha d'ésser més extens, conclourem afirmant que poques vegades un Consell de Coordinació del M. S. de C. haurà donat als socialistes catalans tants motius de satisfacció, tant per l'assistència entre la qual podia sentir-se el bategar de la Catalunya sotmesa i Huitadora, com per l'esforç en discutir i precisar democràticament les posicions del partit.

El M. S. de C. que ha aprovat també en aquest Congrés el seu Reglament Interior, va fixant dia darrera dia els carreus d'un edifici que ja és sòlid i puixant, plé de llum i de força, i capaç d'ofrir-se al nostre poble com el millor instrument del combat democràtic i de l'alliberació social i nacional de Catalunya.

EL M. S. DE C.

al costat dels universitaris,
reclama l'Universitat Autònoma

El Consell de Coordinació del Moviment Socialista de Catalunya saluda a les noves generacions universitàries, representades en el Congrés per alguns dels nostres més estimats companys, i declara que farà tot el possible per continuar-les ajudant en llur eficaç combat, fin a aconseguir l'Universitat autònoma, que continua essent l'objectiu dels estudiants catalans.

EL CONSELL GENERAL DEL M. S. DE C.

L'organisme dirigent del Moviment a l'Exili, elegit pel Congrés, està compost dels companys: Aleu, Brufau, Buiria, Bagüés, Estaran, Pallach, Iborra, Miquel, Gayolà i Serra i Moret. Aquests companys han elegit el Consell Executiu format pels companys Miquel, Iborra, Pallach.

UN ARTICLE DE CALVO SERER

“Democràcia Representativa” o Despotisme Obscurantista ?

Rafel Calvo Serer, el teòric de l'Opus Dei, l'home de «l'Espanya sin problema», ha esdevingut gairebé oficialment el doctrinari del «nou» règim que Carrero Blanco anuncia en el seu discurs de juliol: la monarquia «social y representativa».

Un editorial de «La Vanguardia» precisa el pensament de l'opusdeista. L'esquema és senzill, i els sofismes són tan flagrants que es necessita tota l'audàcia de la gent de l'Opus per a donar-los a l'impremta. Val a dir que saben que ningú no s'atrevirà a constatar-los.

La successió del règim franquista ja està oberta—diu Calvo Serer. Qui el substituirà? Cita Itàlia i Alemanya per a dir que l'organització dels partits demòcrats ha permès a les dretes d'afrontar amb èxit el sufragi universal. Però a Espanya—explica—no ha hi aquests partits.

I en comptes de deduir que el cal fer és crear-los, en treu la con-

clusió que és necessari suprimir el sufragi. Ja veieu si és fàcil.

Es damunt d'aquesta ficció que l'Opus Dei basteix el seu sistema «monàrquico-representativa», que «permetria a Espanya entrar a l'OTAN i a la Comunitat Europea»... creu el senyor Carrero Blanco i el seus acòlits.

S'obliden de varies coses: que hi ha forts partits socialistes a Europa, i també nombroses forces democràtiques cristianes que menyspreen aquestes elucubracions, del nou despotisme «obscurantista». S'obliden, sobretot, del poble, que l'Opus Dei considera simple matèria maleable per les seves ambicions. Els plans de Calvo Serer, de Carrero Blanco i de Lopez Rodo, fracassaran, hi estinguin o no d'acord els pretendents. Sols restarà, del seu article, la comparació amb Itàlia i Alemanya quan estaven en plena descomposició. I del Caudillo, el recort poc confortador de la fi dels dictadors d'aquests països, final que podria repetir-se un dia.

ELS LLIBRES

“Seis años con Francisco Cambó (30-36)”

de Joaquín Maria de NADAL

Obrirem el llibre amb l'interès que mereix un títol que ha de captar per força l'atenció; l'hem tancat amb una profunda decepció, i amb regust de petates. No en parlarem si no fos que, desgraciadament, aquesta migradesa ens sembla expressar quelcom de més profund que la mentalitat del senyor Nadal; quelcom de més important també: l'estat d'esperit d'una classe social i d'una gent que —malgrat entrar a Barcelona com a triomfadors— són els que realment han perdut la guerra i la post-guerra.

El llibre del senyor J. M. Nadal és un llibre mesquí. I d'aquesta mesquinesa, que deuria retratar sobretot el memorialista, no es salva ni el senyor Cambó, el protagonista. En realitat de Cambó en sabem ben poca cosa en aquest llibre: ni una anàlisi, ni una exposició un xic detallada del pensament del dirigent de la Lliga en uns moments que foren decisius per la seva acció. La seva figura ens apareix entre botres: humanament, és inexistente. Més que un llibre de memòries d'un secretari polític, es tracta d'una «agenda» d'un subordinat, un xic «inflada» amb l'ajuda dels diaris de l'època i amb els tòpics i la rancúnia habituals entre alguns escriptors del règim.

Del Cambó, polític profundament humà que ens precisà Pabon no fa gaire temps; del dirigent d'envergadura que Garcia Venero intentà descriure, no en tenim ni esment: una freda relació cronològica d'entrevistes, de contactes, de viatges a Madrid o de retorns a Barcelona. Heus ací com el seu secretari polític intenta fer-nos reviuir el personatge que Sevilla Andrés —en les seves biografies de Maura i de Canalejas— ens situa com un dels homes-clau de la primera meitat del segle XX, que sabé successivament atreure el «leader» conservador i el cap liberal a la necessitat de satisfer una part de les aspiracions catalanes.

Cal suposar que Cambó no feu gaires confidències al seu secretari, i val a dir que ho comprenem perfectament. I així acabariem aquesta crònica, si no creíem que, tal com és, el llibre perfila perfectament el material humà amb el qual hagué de treballar el dirigent català: migrat, incapaç d'esforç i de sacrifici per a veure el moment històric, sempre dominat pels esdeveniments (i procurant treure'n un profit momentani), la qual cosa en política no mena gaire lluny.

J. M. Nadal fou segurament un bon escriptor de Cambó i ara, sense voler-ho, retrata en aquest llibre uns homes, una època i una classe que únicament l'extraordinària energia d'uns dirigents excepcionals portà a jugar un paper important en els afers de la península. Desaparegué aquests homes, fills sovint d'altres estructures socials que les que defensaren (ni Cambó ni Prat no són fills d'industrials), la nostra «pobra» burgesia torna al seu paper d'«objecte» de l'història, en comptes d'ésser-ne subjecte, artífex, motor. El curiós és que el senyor Nadal arriba a donar-nos l'impressió que aquests dirigents — i Cambó— ja començaven a desaparèixer el 1931. I això, tantmateix, deu ésser exagerat. El que no ha existit mai, en política, és el senyor Nadal.

Apart això, no deixa d'ésser interessant saber que pel mes de maig del 1936, Cambó ja confià al seu secretari que es preparava el «levantamiento militar», que tants bons resultats ha donat per a Catalunya i Espanya. Malgrat aquesta afirmació, que ve a confirmar el que han dit tants de protagonistes de la conspiració, el senyor Galinsoga —a qui s'assembla com a escriptor el senyor Nadal— continuarà afirmant que el «Moviment» fou provocat pels desordres i per l'execució de Calvo Sotelo...

Pep d'AGULLANA.